

Een vergelijking met andere opleidingen

Woede om eigen bijdrage aiossen

Heleen Croonen
Joost Visser

Een voorstel om aiossen te laten betalen voor hun opleiding, leidde tot woedende reacties. Maar niet van alle aankomende professionals wordt de hele opleiding door de overheid gefinancierd, en ook in andere landen is bijbetalen niet ongewoon.

Profitbeginsel: als er uiteindelijk niet zoveel profijt blijkt te zijn, wordt er dan ook terugbetaald? Nee natuurlijk!, reageert medisch specialist Idzerda. En een coassistent uit Zwolle: 'Een eigen bijdrage? Dit is toch te gek voor woorden, een samenleving heeft specialisten nodig en deze dienen de samenleving. Als je dan per jaar 30 procent moet inleveren om deze rol te vervullen, denk ik er nog wel een keer extra over na.' Enkele uit een lange lijst met boze reacties op het bericht op de website van Medisch Contact over de bezuinigingsvoorstellen van een Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) voor de umc's (zie voor meer reacties de brieven op blz. 1674). Vooral de aiossen moesten het ontgelden

bij de ambtenaren: de werkgroep stelt voor dat aiossen een eigen bijdrage betalen van gemiddeld 13.400 euro per opleidingsjaar (besparing: 80 miljoen). Ter vergelijking: een aios verdient volgens de cao van de umc's bruto

3083 tot 4256 euro per maand, wat neerkomt op grofweg 40.000 tot 55.000 euro per jaar. Volgens belangenbehartiger De Jonge Orde ziet de aios met deze maatregel een extra schuld tegemoet van 80.000 euro voor een opleiding van zes jaar. De opleidingsduur zal echter korter worden, als het aan de ambtenaren ligt. Ze willen de opleidingsduur harmoniseren met de Europese richtlijn en met één of twee

jaar verkorten (besparing: 200 miljoen). Derde maatregel: umc's, grote en kleine opleidingsziekenhuizen – die nu nog verschillende vergoedingen krijgen, ontvangen straks allemaal hetzelfde bedrag per opleidingsplaats, jaarlijks 122.100 euro (besparing: 90 miljoen). Vooral buiten de umc's is dit een flinke inperking van het opleidingsbudget. Medisch Contact keek ter vergelijking twee kanten op: naar eveneens 'veelverdienende' professionals en naar de medische vervolgoopleidingen in de ons omringende landen. Hoe is het daar geregeld?

Piloten en advocaten

Ziekenhuizen krijgen volgens het voorstel voor opleiden van een medisch specialist 122.100 euro per jaar. Niet alle beroepsgroepen zijn zo gelukkig om subsidie te krijgen voor de opleiding. De kosten voor de opleiding tot piloot bedragen 122.000 euro voor 80 weken opleiding, en die betaalt de student helemaal zelf. Kosten voor levensonderhoud en voor een deel van de huisvesting komen daar nog bij. Piloten betaalden in de jaren tachtig nog een fractie van dat bedrag, 7000 gulden, voor de opleiding aan de rijksluchtvaartschool. De overheid besloot de school af te stoten vanwege de hoge kosten en de later dik verdienende piloten. Vliegmaatschappij KLM nam het stokje over en de KLM Flight Academy was geboren. Een garantiefonds zorgt ervoor dat de bank de lening van 122.000 euro verstrekt aan studenten. Het fonds was voorwaarde bij privatisering zodat iedereen piloot kan worden, arm of rijk. De rente is

De kosten voor de opleiding tot piloot betaalt de student helemaal zelf

Een aios in Frankrijk betaalt alleen 400 euro per jaar voor opname in het artsenregister.

beeld: Getty Images

relatief laag met 4 tot 5 procent. Gemiddeld verdient een piloot bij KLM de investering in tien jaar terug, maar momenteel zitten 260 mensen op de bank vanwege tegenvallende resultaten in de luchtvaart. Het Garantiefonds springt dan vanaf het tweede jaar bij voor het betalen van de rente.

Niet alleen met piloten, maar ook met advocaten wordt vaak de parallel getrokken – hun opleiding wordt ook niet betaald met subsidie van de overheid. De kosten zijn een stuk lager – ongeveer 9000 euro voor de hele opleiding – en die worden nu betaald door het kantoor waar de advocaat-stagiair wordt opgeleid. De advocaat in spe verdient bruto 2145 tot 2716 euro per maand.

Betalen, niet betalen

In andere Europese landen is het beeld wisselend. In Duitsland werkt een basisarts tijdens zijn of haar opleiding tot 'Facharzt' in een ziekenhuis, verdient dan tussen 44.000 en 55.000 euro per jaar en betaalt niet aan de opleiding mee. Feitelijk wordt deze gefinancierd door het ziekenhuis, zonder subsidie door de overheid. Daarentegen biedt de overheid universiteits-ziekenhuizen in Finland zo'n 60.000 euro voor de gehele opleiding van een aios, andere ziekenhuizen zien hun bijdrage daaraan gehonoreerd met 1300 euro per arts per maand. Aiossen krijgen een 'normaal' salaris en betalen niet zelf mee aan de opleiding. In België krijgt de arts-specialist in opleiding (aso) een vast loon, dat betaald wordt door de 'stagemeester' (lees:

opleider), dus niet door het ziekenhuis. De opleider financiert dat uit de verrichtingen die de aso onder de naam van de opleider declareert; het ziekenhuis krijgt een subsidie voor de opleidingsfunctie. De aso betaalt mee aan het academisch deel van de opleiding. Ook een aios in het Verenigd Koninkrijk verdient tijdens de opleiding, maar moet daarnaast flink betalen: zo'n 60.000 euro per jaar. Een aios in Frankrijk, daarentegen, krijgt salaris (tussen de 18 en 24.000 euro per jaar) en betaalt alleen 400 euro per jaar voor opname in het artsenregister, de opleiding zelf kost hem of haar niets. In Slovenië, krijgen de aiossen een (wettelijk vastgelegd) basissalaris, en betalen niet mee aan de opleiding; in Italië, ten slotte, moeten ze het doen met een financiële bijdrage, maar hoeven ze ook relatief weinig te betalen (zo'n 1000 euro per jaar).

Niet elke specialist even duur

De genoemde IBO-werkgroep kraakte in haar rapport harde noten over wat ze noemde de 'intransparantie' van de universitaire medische centra. Wat is eigenlijk de relatie tussen de financiering van opleidingsziekenhuizen en hun prestaties, met andere woorden: krijgt de overheid eigenlijk wel waar voor haar geld? Het antwoord op die vraag is niet te geven, zo heet het: 'Los van mogelijke praktische problemen om financiering en prestaties met elkaar in verband te brengen, is de informatie eenvoudigweg niet voor handen. Een systematische onderzoek daarnaar is noodzakelijk, maar vergt veel meer

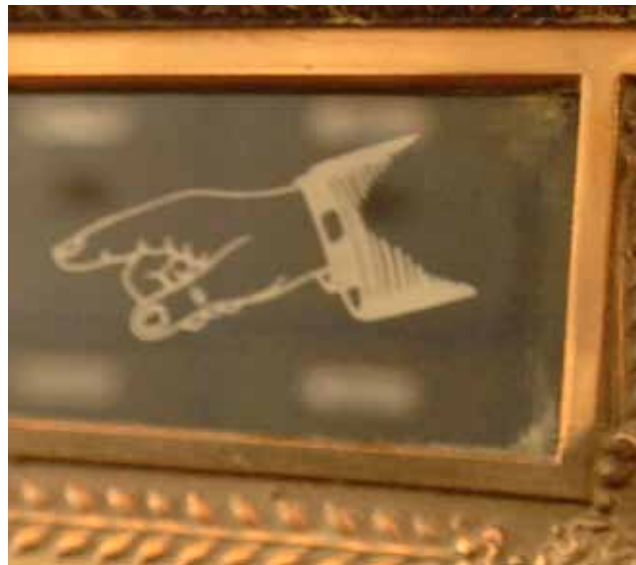
SAMENVATTING

- Een ambtelijke werkgroep wil aiossen een eigen bijdrage laten betalen voor hun opleiding.
- Wie piloot wil worden moet de opleidingskosten zelf betalen. Bij aankomende advocaten worden de opleidingskosten gedragen door het kantoor waar de stagiair wordt opgeleid.
- In het Verenigd Koninkrijk en in België betalen aankomende medisch specialisten een eigen bijdrag, in Duitsland, Frankrijk en Finland niet.
- De Jonge Orde verzet zich tegen het plan.

tijd dan beschikbaar is voor dit IBO'. Ook de Orde van Medisch Specialisten (OMS) vroeg in een reactie op het rapport om de ziekenhuizen op te roepen om de besteding van opleidingsgeld inzichtelijk te maken. Vorig jaar is dat al gedaan door de vereniging Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen, Berenschot en Tilburgse ziekenhuisbestuurder Bart Berden. Er is nu een nieuw rapport in de maak, en opnieuw blijkt dat niet elke aios evenveel geld kost om op te leiden. Snijders zijn duurder dan ondersteuners en die zijn op hun beurt weer duurder dan beschouwers. Een eerstejaars aios is duurder dan een ervaren laatstejaars. Differentiatie in de financiering zou daarom beter zijn, zegt Berden, zowel binnen de academische ziekenhuizen als binnen de andere opleidingsziekenhuizen. Maar daarbij moet het niet zo zijn dat een chirurg meer bijbetaalt voor zijn dure opleiding dan een internist voor zijn goedkopere opleiding. Berden: 'Dat zou nare onderhandelingen tussen aiossen en ziekenhuizen kunnen geven, die alleen met geld en niets met de kwaliteit van de opleiding te maken hebben.'

Petitie tegen kortwieken

Het voorstel om aiossen te laten meebetalen aan de opleiding is overigens niet nieuw: de Raad voor de Volksgezondheid & Zorg adviseerde dat al in 2010 in een advies over de numerus fixus. Maar de zaak ligt gevoelig. Berden, die veel in Den Haag komt, gelooft niet dat de eigen bijdrage voor alleen aiossen er zal komen. Wel verwacht hij een algemene maatregel waarbij voor alle studies die tot goed betaalde banen leiden, meer investering van de student zal worden gevraagd. De Tweede Kamer-fractie van

de SP vroeg het kabinet vorige week per motie om af te zien van plannen om aiossen 'te gaan laten betalen voor hun studie'. Staatssecretaris Zijlstra ontraadde de motie: 'Eerst moet de kabinetsreactie worden afgewacht, hetzij van dit hetzij van aan volgend kabinet. Daarna moet de discussie op een ordentelijke manier worden gevoerd.' De Jonge Orde laat het er niet bij zitten en heeft inmiddels een petitie tegen de eigen bijdrage opgesteld: 'Toekomstig arts wordt gekortwiekt', die inmiddels door bijna vijftienduizend mensen is ondertekend. Op 22 augustus organiseert De Jonge Orde de Aios Actie Dag, en een maand later, op 17 september, wordt de petitie ingediend bij de Tweede Kamer. Ondertekenen is dus nog mogelijk. [mc](#)

praktijkperikel

Hoező empathie?

Een bevriende, voormalig collega-huisarts (87 jaar), kreeg enige tijd geleden te horen dat hij beginnende slokdarmkanker had. Na aanvankelijke aarzeling liet hij zich overhalen om zich toch met chemotherapie en bestraling te laten behandelen.

Dit duurde vier weken. In al die vier weken heeft hij zijn directe behandelend arts hooguit zo'n tien minuten gezien. De behandeling geschiedde namelijk via de computer, wat inhield

dat de verpleging de gegevens van de patiënt via de computer aanleverde die dan, zo nodig, van nieuwe instructies werden voorzien. Protocol nietwaar?

Aandacht, belangstelling en een bemoedigend woord heeft hij in die vier weken van zijn behandelaar nimmer gekregen. Die kreeg hij pas in het verpleeghuis waarin hij nadien werd opgenomen. O tempora, o mores!